

da znajo tudi liberalci sami, k temu vendar ni treba vedno Prekoršeka, kali? Upajmo, da radi teh opazk dobi družba zopet veliko novih prispevkov!

Travo rasti čuje „Narodni Dnevnik“, ko preč. g. opata Ogradija vidi v Petrovčah agitirati za občinske volitve, dočim gospod opat v Petrovčah že skoro celo leto ni bil.

Radi tatvine in hazardne igre je od sodnije prijet 14leten fant Maks Brinovšek, ki je še lani obiskoval mestno ljudsko šolo v Celju.

Ravnatelj Bobisut in Weiss na deški in deklinski mestni ljudski šoli v Celju ideta s tem šolskim letom v pokoj. Bobisut je obenem občinski odbornik in ud mestnega šolskega sveta, Weiss pa učitelj v kaznilnici. Weiss je skladatelj več cerkvenih pesmi, med drugimi one za moški zbor: „O kam Gospod, gre tvoja pot?“, ki jo je komponiral kot učitelj petja na celjski gimnaziji.

Celje. V tukajšnji domobranski vojašnici se je 15. t. m. zastrupil prostak 26. domobranskega polka Alojzij Korse. Pred kratkim je bil kot desetnik degradiran.

Celjski liberalci in — mladina. Da so naši spodnještajerski liberalci res opičje narave, o tem malokdo več dvomi. V vsem bi radi posnemali našo organizacijo. Ko so videli celjski ovinkarji, da naša mladeniška organizacija na Spodnjem Štajerju vidno napreduje, osnovali so tudi liberalci svojo Zvezo napredne mladine. To liberalno celjsko dete ima samo to nesrečo, da se zbere k večjemu kakih 20 do 30 zborovalcev na njenih „mladinskih“ shodih. Na praznik sv. Jožefa sklicuje Zveza napredne mladine zopet enak shod v Petrovče, kjer so liberalci, recte ovinkarji, pri občinskih volitvah tako regimentno pogoreli. Pridigal boše svojim vernim „mladenič“ Lesničar iz Celja.

Ptujske novice.

Ptuj. Malokatero mesto pod našim solncem ima tako vestno policijo, kakor naše slavno mesto Ptuj. Že ob priliki znane Ciril Metodove skupščine leta 1908 je zaslužila naša policija, da se jo stavi kot vzgled svetovnim čuvajem javnega reda in miru. A še vedno se trudi, ostati na višku. Dasiravno živi mesto Ptuj izključno od denarja, ki ga prinašajo Slovenci v Ptuj, vendar takoj obrne, če se predrzne Slovenec v Ptuj glasno govoriti slovenski, nanj svojo pozornost mož postave z bridko sabljico ob strani. Še hujše in bolj pregrešno pa je v starodavnem Ptuj, ako zagledajo gospod policaj slovensko trobojno znamenje na prsah slovenskega mladeniča. Dne 15. marca so se vršili v Ptuj vojaški nabori. Ob tej priliki so naši slovenski fantje prišli okrašeni z mladeniški znaki in trobojnimi traki. Dva mladeniča, brata Kristoflič, sedaj stanujoča v Kamnici pri Mariboru, sta tokrat okusila oblast ptujske policije. Policaj ju je hotel aretirati, ker nista hotela odstraniti na njegovo zahtevo nedolžnih slovenskih trakov. Nič ni pomagalo, dasiravno sta se fanta, kot sploh člani naše organizacije, mirno in dostojno obnašala. Znamenja sta morala odstraniti, sicer bi ju bila policija res aretirala. Pripomnimo, da je policaju ob tej priliki orožništvo pridno sekundiralo. Iz tega slučaja vidimo, kako neobhodno potrebno je, da se ptujski policija podržavi. Da je pristranska, to nam kaže dejstvo, da mirno gleda izzivanje nemških buršev, ki s frankfurtarskimi barvami provocirajo vsak dan po Ptuj.

Ptuj. Na pošti morajo imeti res grozovito veliko opravilo. Pisatelj teh vrstic je že večkrat bral o pritožbah na tej pošti in mislil, da morda le ni tako, kakor se piše. A po naključju pride sam v ta kraj dne 3. marca. In glej, dne 4. marca je prišla njegova dopisnica, ki jo je odposlal dne 27. februarja iz Gornjega Štajerskega. Potrebvala je torej namesto en dan pet dni. Smo čudno hitri.

Trgovci, pozor! Na odločen protest narodnih trgovcev, vložen dne 11. novembra 1909 na c. kr. okrajno glavarstvo v Ptuj zaradi volilne nerednosti in enostranskega postopanja od merodajne oblasti pri volitvah trgovske zadruge za okolico Ptuj, je višja deželna oblast ugodila rekurzu, ker so bili v istem navedeni vzroki nepobitno utemeljeni, ter je bil dosežani načelnik gospod Franc Schoschteritsch nenadoma odstavljen, in so se sklicale nove volitve na dan 21. marca t. l. v gostilni Weissensteina v Ptuj. Ker so bila pri prejšnjih volitvah vabila vsikdar tako nerodno razposlana, da še za volitve razven nekoliko bližnjikov dosežanega načelnika v obče skoraj nobeden ni prav ni znal, je umevno padla zadruga vedno v nemške in posilinske roke. Bodite torej opozorjeni vsi, kateri se zanimata za našo trgovsko zadrugo in za naš društveni denar ter obenem za našo narodno stvar. Ne bodite mlačni ter pridite vsi k volitvi dne 21. marca k Weissensteinu v Ptuj ter prinesite seboj za legitimacije obrtne liste. Ptuj naj vidi, koliko nas je. Če storimo svojo dolžnost, bo zmaga naša.

Drugi kraji.

V Gradcu je v četrtek, dne 17. marca umrl stolni prošt Jožef Fröhlich.

Vitanje. V Tepejevi žagi se je smrtno ponesrečil neki mladi fant, ki je bil kot učenec zaposlen pri tem obrtu. Brez dovoljenja je šel v spodnje prostore, kjer je žagar pri stroju nekaj popraviljal. Deček se je dotaknil transmisije, ki ga je pograbila, zanesla v višino, ter ga potem z vso silo tresčila ob

cementni tlak. Obležal je z razklano glavo na mestu mrtev.

Mozirje. Svoječasno smo poročali, da je bil Iv. Lipold in njegova žena pri okrajnem sodišču Gornjigrad obsena, prvi na sedem dni zapora, drugi pa na dva dni zapora ali 20 K globe in poravnaje vseh stroškov. Ker pa nista bila s tem zadovoljna, sta p. vložila priziv. Dne 7. sušca pa je okrajno sodišče v Celju prvo obsodbo povsem potrdilo in imata sedaj samo mnogo več stroškov. Torej — kajha je neizogibna! Bodo pač počitnice, in kakor že mozirski naprednjaki pravijo — kaša se bo pihala. Kaj ne, slavnoznan pesnik? Črez sedem let vse prav pride!

Novacerkev. V štev. 29 „Straže“ smo poročali, da kupujejo novocerkovski trgovci pri nemških celjskih trgovcih. Ker nočemo nobenemu delati krivice, rade volje jemljemo na znanje obvestilo trgovke ge. Marije Okrožnik, ki nam odločno zagotavlja, da kupuje samo pri slovenskih trgovcih v Celju. Naša želja je, da bi ne bilo nikoli več potrebno spominjati koga na geslo: „Svoji k svojim.“

Grozna zaloga se je dogodila v soboto dne 12. marca dopoldne ob 10. uri v Ormožu. Ferdinand Kuharitsch, bivši mizar in steklar, sedaj hišni posestnik v Ormožu, je začel barantati s hišami v Ormožu. Kupil je od Hetzla nekdanjo Standekerjevo trgovino in jo prodal sedanjemu edinemu slovenskemu trgovcu v Ormožu, Ludoviku Kuhariču. Kmalu ga je zgrevalo, ker mu je trgovec Perko 4000 K več obljubil. Hotel je kupčijo razdreti, pa se ni dalo. Potem je kupil od podjetnika Tolazzija novo postavljeno vilo za 37.000 K. Ko je izvedel, da je prejšnjemu kupcu Tolazzi pustil svojo vilo za 30.000 K, je hotel od pogodbe odstopiti. Slednjič sta se s Tolazzijem pogodila, da Tolazzi vzame vilo nazaj za 30.000 K. Dogovorila sta se, da naredita dotično pogodbo pismeno v soboto ob 9. uri dopoldne pri Ferdinandu Kuharitschu. Ob 10. uri pride Tolazzi h Kuharitschu. Reče mu sest, dokler ne prinese papirja. Ko se Tolazzi vsede, potegne Kuharitsch železno kladivo in vdari Tolazzija po glavi, da mu kri brizgne po obleki. A predno Kuharitsch drugič zamahne, skoči Tolazzi in mu izvije kladivo. V tem potegne Kuharitsch revolver, Tolazzi pa zbeži s kladivom iz sobe, pade dvakrat po stopnicah in hiti v župnišče. Ondi mu župnik izmije in zaveže rano, mu posodi klobuk ter ga skozi dvoriščna vrata spusti na njegov dom. Ko je Kuharitsch videl, da mu je Tolazzi všel, je planil z revolverjem nad svojo ženo. Ta pa se mu je izvila ter ga sunila v sobo in vrata za seboj zaklenila. Nato se je Kuharitsch vsedel na divan in si je pognal iz revolverja kroglo v desno sence. Črez nekaj minut je bil mrtev. — Kuharitsch je bil slovenski odpadnik, strasten sovražnik sv. katoliške cerkve in pa zagrizen štajercijanec.

Nesreča. V petek dne 11. marca popoldne so blizo Smolnika pri Rušah spravljal delavci splav v Dravo. Ker je bil les surov, splav ni plaval po površju vode, ampak se je venomer bolj pogrezal v vodo. Blizo Kranerjeve žage je zašel splav v vrtimec, ter oba flosarja, nahajajoča se na splavu požrl seboj. Karol Dogovnik se je še vendar poprijel zopet splava, ki je prišel na površje, dočim je Franc Krebs izginil v dravskih valovih. Ponesrečeni zapušča ženo in dva mala otročiča.

V Apačah pri Radgoni se obhaja od 13. do 22. marca ljudski sveti misijon. Vodijo ga oč. gg.: Ciril B., Burčer G., in Felzel A., kapucini iz Lipnice. Slovenci se govorov polnoštevilno udeležujejo.

Gradec. Slovensko katoliško izobraževalno društvo Kres je priredilo dne 6. t. m. svojim vrlim članom lep zabaven popoldan s tombolo. Udeležba je bila tako številna, da so bili društveni prostori natlačeno polni. Lepi dobitki so razveseljevali srca in radostne obraze, šaljivi dobitki so pa izvali hrupni smeh med udeleženci. S tem je pokazalo društvo, da ume svoje člane navajati kakor k pravi izobrazbi, tako tudi k plemeniti zabavi. Redno so vsako nedeljo in praznik poučna predavanja zanimive in izobraževalne vsebine. Slovenci in Slovenke, ki pridete v Gradec, pohitite pred vsem v Kres, in se ga okenite krčevito, da zamoremo tako tudi v tujini vdejevovati in se navduševati za svete verske in pa narodne ideale!

Sv. Peter na Vašnjah. V nedeljo dne 13. t. m. je priredil Bauernverein pri Stantmanu v Sv. Petru zborovanje. Udeležba je bila velika. Prostorne dvorane gospoda Šteršaja so bile polne. Govornikov je bilo 6. Samo škoda, da so vsi nemško govorili in jih polovica ni razumela, o čem so razpravljali. Šlo je vse lepo po vspredu. Prvi govornik je bil gospod Maierhofer, ki je označil program Bauernvereina. Drugi govornik je bil gospod Glančnik, ki je v kratkem nekaj silno važnega povedal. Tretji govornik je bil gospod Maierhofer, ki je novo železnico gradil. Prav natančno je narisal progó, po kateri bo letela lukamatija. Prav je imel, da je segel po tej točki, saj so itak vsi nemško-nacionalni poslanci na tej progó izvoljeni. Četrti govornik je bil gospod Mežnerjev Zep, ki je omenjeno progó nadaljeval gor nekam na Nemško in se je pri tem jako srečnega počutil. Posebno vesel je bil, ko je označil pomen te železnice, da namreč ne bo povzdignila nas Korošce samo v gospodarskem, ampak tudi v narodnem oziru, ker bo zvezala nova progá Lafentalerje in Oberkärntnerje. Do sedaj sem mislil, da smo bili vsi zborovalci ene misli in ene želje. Pa za vraga! Ne, ne! Po resnici

vam povem, gospod urednik, da je Zepej dobre pol ure slovensko govoril. Naenkrat sem zapazil, da se je tisto ogromno število zborovalcev začelo deliti na dva dela. Prepričal sem se, da Sv. Peter še stoji na trdni skali slovenstva in se ne bo tako vdal, kakor si pauernbundlarji mislijo. Peti govornik je bil gospod Maierhofer, ki je še dodal, na kar se je med tem še spomnil. Šesti in sedmi govornik pa je bil gospod Glančnik, ki je žakelj zavezal.

Trbovlje. Pred kratkim se je pri nas ustanovilo društvo za varstvo otrok. To je pač za Trbovlje velikega pomena in zelo potrebno. Največ zaslug za ustanovitev si je pridobil gospod c. kr. deželnsodni svetnik Wagner, kateri se je mnogo trudil. Zeleti bi bilo, da bi to društvo skrbelo za mladino tudi v verskem oziru, ker je za našo dečo to zelo potrebno, — kajti nikjer nimajo otroci toliko slabih vzgledov in pohujšljivih besedi, kakor ravno v Trbovljah. Kako tudi ne? Saj otroci slišijo mnogokrat pohujšljivo govorjenje od svojih lastnih starišev in počenjajo, kar se jim zljubi. Ni dolgo od tega, ko sem slišal na lastna ušesa, kako je neki okoli 10 let stari fantek svojo mater očitno obrekoval, a mati ga zato ni kaznovala. Pa to ni mogoče samo posamezen slučaj, ampak se to žalibog mnogo, mnogokrat zgodi. Nekdaj so šolarji med seboj gospoda učitelja ali č. gospoda kateheta vikali. Pa dandanes poslušaj otroke, kako čisto navadno izgovarjajo: učitelj je rekel, ali pa: kaplan je rekel! Zelo bi bilo priporočati, ako bi se mladi učitelji zato malo bolj brigali in rajši malo manj študirali „Svobodno Misel“!

Književnost in umetnost.

Navod za opis naše narodne umetnosti.

Kakor se v pesništvu razločuje umetna in narodna pesem, tako je pri priliki tudi v obrazovni umetnosti. Imamo umotvore, ki so jih ustvarili domači ali tuji, bolj ali manj znameniti slikarji, kiparji, stavbarji, pasarji itd., a poleg teh je še druga vrsta umetnosti, ki izvira iz ljudstva in živi v ljudstvu. To je narodna umetnost, na katero se pri vseh kulturnih narodnih obrača novejši čas velika pozornost. Tudi pri nas je zadnji čas, da se poberejo razdrobljeni kosci. Ta posel sta prevzela Matica Slovenska in pa Zgodovinsko društvo.

Odbor Zgodovinskega društva je v svoji seji 6. marca napravil podroben načrt, s katerim se obrača na vse zavedne rodoljube, ki jim kulturni napredek narodov ni prazna fraza. Bratje Korošci v tem oziru istotako lahko stopijo v zvezo z Zgodovinskim društvom.

I. Kaj spada v obseg narodne umetnosti?

1. Križi in kapele ob potih in cestah, zlasti še „kužni“ in „furški“ križi, njih oblika, napisi, slike.
2. Grobovi in križi na pokopališčih, kaka je tipična oblika križev v dotičnem kraju.*
3. Okraski na hišah: raznobarvni pasovi ob zunanjih stenah, s katerimi ženske krasijo „podstene“ in imajo za to večasi posebne vzorce; slike (in napisi) na hišah, okraski na polkah in tramovih; zanimivi ključavničarski izdelki; okraski (in napisi) na prešah in sodih.
4. Staro pohištvo, njegova oblika, lepo izrezljani stoli, mize, omare in škrinje s slikarijami.
5. Nabožni predmeti: slike in kipi svetnikov pe stenah, božične jaslice, velikonočne pisanke z raznobarvnimi figurami, presmeci na cvetno nedeljo (iz česa in kako so sestavljeni), presmec na Veliko noč (kaj vse nosijo ljudje k velikonočnemu blagoslovu), sličice v molitvenikih, božjepotne podobice, medalje.
6. Razni motivi na obleki, čipke, kaj je bilo pri obleki najbolj priljubljeno prej in kaj sedaj. Oblika ženskih uhanov, urine verižice, kovinasti pasovi, na katere si ženske obešajo nož.
7. Okraski na jersbah in košarah, na čebelnih panjih; razne figure na lončeni posodi, na pečeh i. t. d.
8. Vsakovrstno muzikalno orodje, ki se rabi med ljudstvom.
9. Razni okraski pri gostijah, šopki, venci, pe-civo (na primer „bosmani“!).

II. Kako se naj to vse opiše in zbere?

1. Kjer je mogoče, se naj dotični predmet pošlje Zgodovinskemu društvu za muzej.
2. Kjer je možno, se naj oskrbi fotografija ali risba, vzorec (model) in pošlje Zgodovinskemu društvu.
3. Opiše se, v kakem kraju se kaj nahaja, kdo napravi dotične reči, ob kaki priložnosti, kako, in se naj javi Zgodovinskemu društvu.

Kdor bi želel natančnejih navodil ali pojasnil, naj se istotako obrne na Zgodovinsko društvo v Mariboru.

Če se rodoljubi odzovejo, bomo kmalu imeli lepo zbirko, ki nam bo predstavljala umetniško delovnost našega ljudstva, kakor tudi, kaj je zrastle na domačih tleh in kaj je tuja kultura presadila k nam.

Odbor Zgodovinskega društva.

* Samonikli napisi t. j. ne ozi, ki se povzeta iz sv. pisma ali iz umetnih pesnikov, ampak ki so si jih ljudje sami napravili, so naj tudi poplajo.